

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002358

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-06-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гузенко Наталія Олександрівна

2. Nataliia O. Huzenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 08-06-2026

Спеціальність за освітою: 011 Освітні, педагогічні науки

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13197

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.25.05

Тема дисертації:

1. Формування досвіду моральної поведінки старших підлітків у позакласній виховній роботі для профілактики булінгу
2. Development of moral behavior experience for older adolescents in extracurricular educational work for bullying prevention

Реферат/анотація:

1. Актуальність формування досвіду моральної поведінки старших підлітків зумовлена зростанням соціальних викликів у суспільстві, необхідністю адаптації в умовах нестабільності, формуванням власного «Я». Для цієї вікової категорії це критичний період девіантної поведінки, схильності до булінгу. Необхідність такої профілактики в Україні зумовлена зростанням кількості зафіксованих випадків цькування. У дисертації на основі цілісного аналізу визначено вплив реалізації розробленої науково обґрунтованої технології на підвищення рівня сформованості досвіду моральної поведінки старших підлітків у позакласній виховній роботі для профілактики булінгу в закладах загальної середньої освіти. У роботі з'ясовано суть і структуру досвіду моральної поведінки старших підлітків; розкрито методи, форми, засоби формування досвіду

моральної поведінки старших підлітків у позакласній виховній роботі; схарактеризовано суть булінгу, етапи становлення та розвитку булінгу, його ознаки, причини, типи та форми; теоретично обґрунтовано технологію формування досвіду моральної поведінки старших підлітків у позакласній виховній роботі для профілактики булінгу та експериментально перевірено її ефективність; уточнено критерії та показники рівнів сформованості досвіду моральної поведінки старших підлітків у позакласній виховній роботі для профілактики булінгу. Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що уперше науково обґрунтовано й експериментально перевірено технологію формування досвіду моральної поведінки старших підлітків у позакласній виховній роботі для профілактики булінгу. Розроблена технологія складається з мети, що передбачає підвищення ефективності виховного процесу з формування в старших підлітків досвіду моральної поведінки для профілактики булінгу, стимулювання в них позитивного ставлення один до одного, безконфліктного спілкування, спонукання до рефлексії власних досягнень; компонентів моральної поведінки: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-пізнавальний, практично-діяльнісний, особистісно-рефлексивний; етапів, що забезпечують успішне формування досвіду моральної поведінки в позакласній виховній роботі для профілактики булінгу: мотиваційний (діагностика рівня сформованості внутрішніх і зовнішніх мотивів, початкового рівня сформованості моральної поведінки та визначення стратегії профілактики булінгу), пізнавальний (засвоєння моральних знань, формування переконань, толерантності й досвіду моральної взаємодії), діяльнісний (практичне набуття моральних умінь і навичок через системне залучення старших підлітків до виховних заходів), рефлексивний (самоаналіз результатів, оцінка змін у сформованості досвіду моральної поведінки та корекція виховної роботи); результату, що полягає в підвищенні рівня сформованості досвіду моральної поведінки у позакласній виховній роботі. Уточнено суть базового терміна «досвід моральної поведінки» як інтегрованої особистісної якості, що формується в процесі діяльності, виховання та засвоєння суспільних норм, коли зовнішні правила поступово інтеріоризуються й перетворюються на внутрішні мотиви, переконання та стійку потребу діяти відповідно до моральних принципів, а також поняття «булінг» відповідно до різних нормативних документів і поглядів учених, проаналізовано його ознаки, форми прояву, етапи та причини виникнення в зарубіжній і вітчизняній виховній практиці, стратегії та шляхи подолання. Уточнено критерії та відповідні до них показники високого, середнього й низького рівнів сформованості досвіду моральної поведінки учнів у позакласній виховній роботі для профілактики булінгу: ціннісно-мотиваційний, когнітивно-діяльнісний, оцінно-корегувальний критерії. Практична значущість отриманих результатів дослідження полягає в тому, що розроблена й науково обґрунтована технологія пройшла експериментальну перевірку й підтвердила свою ефективність, що вможливило її широке впровадження для профілактики булінгу в закладах загальної середньої освіти. Практичні результати дослідження можуть бути використані науково-педагогічними працівниками в закладах середньої освіти для профілактики булінгу та кібербулінгу; учителі мають можливість використовувати запропонований авторкою річний план профілактичних заходів.

2. The relevance of development of moral behavior experience for older adolescents is due to the growth of social challenges in a society, the need to adapt in conditions of instability, the shaping of one's own "I". For this age group, this is a critical period of deviant behavior, a tendency to bullying. The need for such prevention in Ukraine is due to the increase in the number of recorded bullying cases. The thesis, based on a complete analysis, determines the impact of the implementation of the offered scientifically based technology on increasing the level of development of moral behavior experience for older adolescents in extracurricular educational work for bullying prevention in secondary schools. The thesis clarifies the essence and structure of moral behavior experience for older adolescents; reveals the methods, forms, and means of development of moral behavior experience for older adolescents in extracurricular educational work; characterizes the bullying essence, the stages of bullying development, its signs, causes, types and forms; theoretically substantiates the technology of development of moral behavior experience for older adolescents in extracurricular educational work for bullying prevention and tests experimentally its effectiveness; the thesis specifies the criteria and indicators of levels of development of moral behavior experience for older adolescents in extracurricular educational work for bullying prevention. The scientific novelty of the research results lies in the fact that for the first time the technology of

development of moral behavior experience for older adolescents in extracurricular educational work for bullying prevention has been scientifically substantiated and experimentally verified. The developed technology consists of a goal that involves increasing the effectiveness of education for development of moral behavior experience for older adolescents for bullying prevention, stimulating their positive attitude towards each other, conflict-free communication, encouraging adolescents to reflect on their own achievements; the components of moral behavior: motivational and value, cognitive and intellectual, practical and active, personal and reflective; the stages that ensure the successful development of moral behavior experience in extracurricular educational work for bullying prevention: motivational (diagnosis of the level of development of internal and external motives, the initial level of development of moral behavior and determination the strategy for bullying prevention), cognitive (assimilation of moral knowledge, development of beliefs, tolerance and experience of moral interaction), active (practical acquisition of moral skills through the systematic involvement of older adolescents in educational activities), reflective (self-analysis of results, assessment of changes in development of moral behavior experience and correction of educational work); the result, which consists in increasing the level of development of moral behavior experience in extracurricular educational work. The essence of the basic term “moral behavior experience” is clarified as an integrated personal quality that is developed in the process of activity, upbringing and assimilation of social norms, when external rules on gradually internalized and transformed into internal motives, beliefs and a persistent need to act in accordance with moral principles; as well as the concept “bullying” in accordance with various governing documents and views of scientists, its signs, forms of appearance, stages and causes of occurrence in foreign and native educational practice, strategies and ways of its overcoming are analyzed. The criteria and corresponding indicators of high, medium and low levels of development of moral behavior experience of older adolescents in extracurricular educational work for bullying prevention are specified: value and motivational, cognitive and activity, evaluative and corrective criteria. The practical significance of the research results is that the developed and scientifically substantiated technology has been experimentally tested and confirmed its effectiveness, which makes it possible to implement it widely for bullying prevention at secondary schools. The practical results of the study can be used by teachers at secondary schools for bullying and cyberbullying prevention; teachers have the opportunity to use the annual plan of preventive measures proposed by the author.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Кібербулінг старших підлітків: сучасні прояви та профілактика за допомогою цифрових ігрових технологій. Педагогічна академія: наукові записки. 2025. № 25.17 стор.
- Bullying Prevention at Schools in Ukraine. Educational Challenges. 2024. Vol. 29, No. 2. P. 166–180.
- Профілактика булінгу в контексті формування досвіду моральної поведінки старших підлітків. Інноваційна педагогіка. Одеса: Гельветика, 2021. № 37. С. 333–336.
- Information technology implementation in on-line teaching and learning: staff and students' attitude. Journal of Theoretical and Applied Information Technology. 2021. Vol. 99(21). P. 4958–4968

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Костікова Ілона Іванівна

2. Ilona I. Kostikova

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5894-4846

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сіданіч Ірина Леонідівна

2. Iryna L. Sidanich

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2992-3808

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти"

Код за ЄДРПОУ: 35830447

Місцезнаходження: вул. Січових стрільців, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Давидюк Марина Олександрівна
2. MARYNA O. DAVYDIUK

Кваліфікація: к. пед. н., доцент, 13.00.02**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-2055-601X**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського**Код за ЄДРПОУ:** 02125094**Місцезнаходження:** вул. Острозького, Вінниця, Вінницький р-н., 21100, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Зеленська Людмила Дмитрівна
2. Ludmyla D. Zelenska

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-3324-5173**Додаткова інформація:** <https://scholar.google.com.ua/citations?user=mSplxEAAAAAJ&hl=uk;>
<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57219231970;>
<https://www.webofscience.com/wos/author/record/2397411>**Повне найменування юридичної особи:** Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди**Код за ЄДРПОУ:** 02125585**Місцезнаходження:** вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Довженко Тетяна Олексіївна
2. Tetiana O. Dovzhenko

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-1384-511X**Додаткова інформація:**

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Башкір Ольга Іванівна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Башкір Ольга Іванівна

Відповідальний за підготовку
облікових документів

Новолокін Антон Володимирович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна